

Å lese Bibelen med utgangspunkt i våre liv:

Kontekstuell bibellesning som metode

Utgangspunktet: kontekst

Teologisk kunnskap kan være viktig for å studere Bibelen, men vi tror også at våre hverdagserfaringer er helt sentrale for å oppfatte hva som er budskapet i de bibelske tekstene. Hovedprinsippet i kontekstuell bibellesning er å aktivt knytte Bibel og hverdag sammen, med en overbevisning om at det er en sammenheng mellom det Bibelen forteller om, og det folk erfarer i dag.

Kristne i Latin-Amerika og Sør-Afrika har vist oss hvor viktig vanlige folks erfaringer er når det gjelder å lese Bibelen, i frigjøringssteologiens grasrotbevegelser. Samtidig kjenner vi igjen de samme prinsippene i lavkirkelige tradisjoner i Norge: hvert menneske kan selv motta og forstå Guds ord i sitt liv. Disse tradisjonene danner bakteppet for dette heftet.

Metoden du får presentert her er hentet fra et senter i Sør-Afrika, som heter "The Institute for the Study of the Bible" (ISB). Der arrangerer de bibelgrupper for blant annet mennesker som lever med HIV og AIDS, og leser bibeltekster ut i fra HIV-positives erfaringer. Erfaringen deres er at bibeltekstene gir mer og ny mening gjennom en slik lesning.

Vi tror at deres metode kan hjelpe oss til å gjøre bibeltekstene relevante i forhold til utfordringer i våre liv og vår hverdag. Denne metoden ikke er den eneste riktige, men den kan være et viktig supplement til andre måter å lese Bibelen på. Den gir en genuin mulighet til å skape nærhet til bibeltekstene.

Å lede en kontekstuell bibellesning

Du som skal lede bibelstudiet er mer en tilrettelegger enn en lærer i kontekstuell bibellesning. Deltagerne skal ikke bli fortalt hva en tekst betyr. De skal utforske hva teksten betyr for dem ut ifra deres egen virkelighet.

Ofte er det noen som er vant til å si sin mening, mens andre ikke har tro på at deres tolkninger og assosiasjoner er betydningsfulle. Det er viktig at du påpeker at alle deltageres erfaringer er relevante for å forstå teksten. Samtidig skal vi bruke den kunnskapen vi har om bibeltekstene. Dersom en deltager for eksempel vet hva det vil si å være samaritaner på Jesu tid kan det åpne for at de andre forstår mer av bibelteksten.

Kontekstuell bibellesning er ikke en metode dere skal følge slavisk. Egentlig er det mer snakk om en holdning til det å lese Bibelen. Etter hvert som dere blir kjente og trygge med denne formen for bibellesning kan dere frigjøre dere fra våre spørsmål og oppsett.

De fire grunnholdningene

Kontekstuell bibellesning kan formuleres som fire grunnholdninger:

1. Les teksten ut ifra deres egen virkelighet og utfordringer
2. Les teksten sammen med hverandre i fellesskap
3. Les teksten grundig og detaljert
4. Les teksten med tanke på å skape forandring i hverdagen

1. Les teksten ut ifra deres egen virkelighet og utfordringer

Hvert bibelstudium starter med ett eller to spørsmål om våre liv og erfaringer. Bevisst eller ubevisst leser vi alle Bibelen med egne ”briller”. De innledende spørsmålene er en hjelp til å konkretisere tanker om vår kontekst før vi møter teksten.

2. Les teksten sammen

Etter at dere har snakket om noen erfaringer i forhold til et tema, leser dere bibelteksten. Det er et poeng at dere leser den høyt sammen. Det er deres felles lesning som kan bidra til at dere sammen forstår teksten. Alle tekstene i Bibelen kan leses kontekstuell.

Vi anbefaler at alle har hver sin Bibel når dere skal lese. Teksten kan leses på forskjellige måter: som en bibelstafett der man gir ordet videre til den som sitter ved siden av, som et rollespill med forskjellige stemmer, som en dialog der én leser hele teksten og en annen forteller den fritt tilbake slik han/hun oppfattet den, eller lignende.

Vi har foreslått forskjellige metoder i oppleggene. Disse er forslag og bør tilpasses til gruppestørrelse og deltagerer. Det viktige er at det leses sammen, og at det gis god tid til å komme «på innsiden» av teksten.

3. Les teksten grundig og detaljert

Etter å ha lest teksten sammen kan du stille generelle spørsmål som får dere til å gå inn i teksten. I større grupper kan det være fint å notere stikkord fra svarene på flippover eller på en annen måte som gjør dem synlige for alle. Alt som nevnes skal høres og tas alvorlig.

- Grunnspørsmålene i en grundig lesning av en bibeltekst er:
- HVA handler denne teksten om? Hvilke tema tar teksten opp? Hvilke gudsbilder finner vi i teksten?
- HVEM møter vi i fortellingen? Hva får vi vite om den enkelte? Om forholdet mellom dem? Kan vi forestille oss hvordan personene i teksten ser på livet og på Gud?

Bruk tid på spørsmålene og la det som nevnes av noen gjerne vekke nye oppdagelser i andre. La gjerne en person utdype det hun eller han har sagt. Ikke si at noe er feil. Hver av oss ser med de brillene livet og våre erfaringer har gitt oss. Dersom du som leder ønsker å bidra med din egen forståelse, kan du selvsagt gjøre det, men vær sensitiv på hvordan dine synspunkter presenteres slik at du ikke presenterer dem som en slags fasit.

- Etter å ha arbeidet grundig med bibelteksten, er det viktig at dere vender tilbake til eget liv og egen virkelighet.
- Hvem er det hos oss som har lignende erfaringer som personene i teksten?
- Hvordan møter vi hverandre i slike situasjoner? Hvordan burde vi møte hverandre?

Mens dere snakker om forholdene i dag, kan dere få behov for å gå tilbake til teksten igjen og se hva den sier. Slik kan det bli en dialog mellom teksten og vår egen virkelighet. Dere kan bli klar over noe i deres egen erfaring som plutselig får dere til å se noe nytt i teksten og noe nytt i dere selv.

4. Les teksten med tanke på å skape forandring

- Bibellesningen er ikke avsluttet før dere har sett på om det er noe dere kan gjøre som bringer håpsdimensjonen i teksten inn i vår egen tid.
- Hva er det som bringer håp og lys i teksten, og hvordan bringer teksten håp og lys i våre liv?
- Hva kan vi gjøre for å fremme fred og hindre urettferdighet i dag?
- Hvordan kan vi gjøre livet bedre for dem som opplever urettferdighet, konflikt og vold?

I disse avsnittene i bibelstudiene har vi inkludert håpshistorier som kan relateres til temaet dere har snakket om. På slutten av hvert bibelstudium finner dere også lenker til ressurser som på forskjellige måter belyser og går i dybden på tematikken.

Bibelstudiene i dette heftet følger de fire grunnholdningene, med variasjoner. Bruk og varier oppleggene slik det passer for deres gruppe.

Gruppestørrelse:

Kontekstuell bibellesing kan gjøres i små og store grupper. I store grupper kan man få flere innfallsvinkler og innspill, samtidig som det tar lengre tid å dele tanker og erfaringer.

En god gruppestørrelse for at alle skal få komme til orde er 4-7 personer. Del gjerne inn i mindre grupper som diskuterer spørsmålene seg i mellom hvis dere er flere. Én i gruppa får ansvar for å notere og dele i plenum hva gruppa har snakket om. La gruppene dele i plenum etter hver spørsmålsrunde – ideer fra én gruppe kan fanges opp og inspirere en annen gruppe.

I mindre grupper er det lettere å følge hele bibelstudiet som samlet gruppe. Av og til kan det være fint å la deltakerne diskutere noen av spørsmålene to og to i noen minutter før de bringer svarene inn i hele gruppa.

Hjelpemidler:

For deg som skal lede er det lurt å ha gått gjennom bibelstudiet på forhånd for å vite hva du trenger. Noen steder er det tekster eller bilder som skal kopieres eller vises på storskjerm. Husk også at alle i gruppa skal ha hver sin Bibel.

Hvis du som tilrettelegger vil notere innspillene og tankene som kommer til hvert spørsmål, så bør dette forberedes – det kan være på en flippover, på storskjerm, eller på et ark midt på bordet.

På slutten av hvert bibelstudium er det foreslått noen elementer til andakt. Sangene er hentet fra forskjellige bøker, som Syng Håp og Norsk salmebok. Sjekk om dere har sangbøker, kopier opp, eller finn andre sanger dere kan. Noen av bønnene er også laget slik at alle bør ha kopier foran seg. Om dere vil, kan det også være fint å tenne lys under forbønnen.

Tid:

Bibelstudiene i dette heftet er tenkt å ta cirka 1½ time. Det vil variere mellom grupper hvor mye tid dere bruker på hvert spørsmål. Styr framdriften etter responsen, og bruk mer tid hvis det er steder hvor dere kjenner at dere trenger å gå dypere inn i et spørsmål. Hopp over andre spørsmål hvis det ikke lar seg gjøre å ta med alle, eller hvis dere allerede har snakket om det det spørres om.

Husk: Alltid avslutt med å lese teksten med tanke på å skape forandring og gjenkjenne håpsperspektivene i teksten. Kjenn på energien i gruppa, og pass på at dere kommer til avslutningen i tide til at det fortsatt er overskudd og dynamikk i samtalen.

Vanskelighetsgrad:

I innledningene til hvert bibelstudium sier vi litt om teksten og opplegget. Der har vi også antydning av vanskelighetsgrad på en skala fra 1 (lett) til 5 (vanskelig). Dette er ment å gi en vurdering av hvor vanskelig tilgjengelig vi tror bibelstudiet kan være, med tanke på om teksten er kjent, hvor tydelig teksten er, hvor kompliserte temaene er som tas opp, og hvor krevende det kan være å relatere temaene til vår hverdag.

Ingen av bibelstudiene har fått vanskelighetsgrad 1, fordi vi vet at det å lese Bibelen sammen alltid krever noe innsats. Uansett er bunnlinjen: alle kan delta og bidra i et kontekstuell bibelstudium.